

ΑΡΑΒΙΚΕΣ ΝΥΧΤΕΣ

Τί ἀπαγοήτευη! Όσοι είχαν στηρίξει ἐλπίδες στὸ θέατρο τοῦ Ὁδείου, μὰ καὶ οἱ πιὸ αὐστηροὶ ἐπικριτὲς του ποτὲ δὲ μπορούσαν νὰ περιμένουν τέτοιον ἕναν ξεπεσμό. Εἶναι ζήτημα ἂν μπορεῖ νὰ ἐξακολουθήσει νὰ ὀνομάζεται θέατρο, θέατρο σοβαρὸ, καλλιτεχνικὸ, τὸ θέατρο τοῦ Ὁδείου μετὰ τὴν προχθεσινὴ παράσταση. Οἱ «Ἀραβικὲς Νύχτες» πού τις τιτλοφόρησε κωμωδία θὰ εἶσαν πάρα πολὺ ἀνόητες ἀκόμα καὶ γιὰ λιμπρέττο ὀπερέτας. Δὲν ἔχουν κανένα πνεῦμα, τὰ πρόσωπα δὲν εἶναι παρὰ ἀντρέικελα, καὶ βέβαια δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ θεωρηθεῖ δράση ἢ συνέχεια σκηνῶν μονότονων πού δείχνουν ὀλοένα τὴν ἀπελπιστικὰ κοινότοπη σὲ φάρσες σύγχυση τῶν προσώπων. Τὸ πιὸ χαμηλὸ, τὸ πιὸ πρόστυχο εἶδος τοῦ κωμικοῦ. Ἴσως νὰ ὑπάρχουν στὴν παγκόσμια φιλολογία καὶ ἄλλες ὅμοια ἄσκημες φάρσες, φαίνεται ὅμως δύσκολο, ἂν ὄχι καὶ ἀδύνατο, νὰ ὑπάρχουν χειρότερες. Καὶ τὸ γαλλικὸ θέατρο προσφέρει τόσες κωμωδίες βέβαια ὄχι πολὺ βαθιὲς οὔτε ἐξαιρετικὰ ἀληθινές, ἀλλὰ τόσο λεπτές, τόσο γεμάτες πνεῦμα! Δυστυχῶς ἡ Διεύθυνση τοῦ Ὁδείου θέλει νὰ ἀγνοεῖ σχεδὸν ἐντελῶς τὸ σύγχρονο γαλλικὸ θέατρο. Ὅσο καὶ ἂν ἀνυψωθεῖ πάλι τὸ Ὁδεῖο, ἴσως μὲ ἄλλες παραστάσεις, τὸ ὅτι μπόρεσε νὰ σκεφτεῖ κἂν νὰ παρουσιάσει τις «Ἀραβικὲς Νύχτες», θὰ ἐμποδίσει πολὺ νὰ τοῦ ἔχει κανένας πιά ἐμπιστοσύνη καὶ ἐχτίμηση. Ἀπαρνήθηκε τὸν προορισμὸ του. Ἡ φανέρωσε μιὰ τέλεια ἀγνοία, μιὰ ἀπόλυτη ἔλλειψη ἔστω καὶ διαίσθησης καλλιτεχνικῆς, ἢ μᾶλλον, γιατί δὲν ἐξηγεῖται ἀπὸ τις ἄλλες του ἐμφανίσεις τόση πιά στοιχειοδέστατη ἀνικανότητα, συνειδητὰ προτίμησε ἀντὶ νὰ προσπαθεῖ νὰ ἀνυψώσει τὸ κοινὸ, ὅπως εἶναι καθῆκον του, προτίμησε νὰ κατέβει χαμηλότερα ἀκόμα ἀπὸ τὸ κοινὸ, γιὰ νὰ κολακέψει τὴν παιδιαστικὴν του ἀμορφοσύνη. Καὶ εἶναι πολὺ λυπηρὸ γιατί ἴσαμε τώρα μὲ ὅλα τὰ συχνὰ μεγάλα του λάθη, μὲ ὅλη τὴν τόσο στενὴ συντηρητικότητά του, τὸ θέατρο τοῦ Ὁδείου ἔδειχνε μιὰ εἰλικρινὴ προσπάθεια, μιὰ καλὴ θέληση, καὶ εἶχε παρουσιάσει κάποτε ἂν ὄχι τέλειες, τουλάχιστον σχετικὰ καλὲς ἐπιτυχίες. Στέκονταν ἀσύγκριτα ψηλότερα ἀπὸ τὰ ἄλλα μας θέατρα. Εἶναι λυπηρὸ γιατί ἔχει κατορθώσει νὰ συγκεντρώσει ἀρκετοὺς ἠθοποιούς μὲ κάποια ἀξία πού μ' αὐτοὺς θὰ μπορούσε νὰ δημιουργήσει σχετικὰ ἀνώτερες παραστάσεις ἀλλὰ πού δὲν ξέρει νὰ τοὺς μεταχειριστεῖ ὅπως θὰ ἔπρεπε, πού δὲν τοὺς δίνει τὴν ἴλη γιὰ νὰ ἀναπτυχθοῦν.

Δὲν εἶναι κρίμα μιὰ ἰδιοφυΐα σὰν τοῦ κ. Κοντογιάννη νὰ σφίγγεται τόσο συχνὰ σὲ μικροὺς ἀσημαντοὺς ρόλους, νὰ ἀγωνίζεται στὶς «Ἀραβικὲς Νύχτες» νὰ πλάσει ἕνα χαρακτήρα ἀνύπαρχο; Δὲν εἶναι κρίμα νὰ σέφνεται στὴ φάρσα ἢ τόσο λεπτὴ κωμικότητα τοῦ κ. Κοντογιάννη; Ὅσο καὶ ἂν τιμᾷ τὸν κ. Κοντογιάννη τὸ ὅτι κατόρθωσε ὀπωσδήποτε νὰ χαρακτηρίσει τὸν τιποτένιο, ψεύτικο ρόλο τοῦ Ἄρθουρ Χάμινκτοπ δὲν ἐμποδίζει ὅτι μιὰ τέτοια παράσταση ὄχι μόνον δὲν τὸν ὀφελεῖ ἀλλὰ καὶ τὸν βλάπτει.

Ὅπως ὅλους τοὺς ἠθοποιούς ἄλλωστε Ἄντι νὰ ἀνυψώσουν τὸν ἑαυτὸ τους, ὅλοι ἔπρεπε στὶς «Ἀραβικὲς Νύχτες» νὰ τὸν χαμηλώσουν, νὰ τὸν ἰσοπεδώσουν μὲ τὴ φάρσα. Οἱ ἠθοποιοὶ πού παίζουν τις φάρσες, σὲ μικρὰ, ἰδιαίτερα σὰντὰ θέατρα, δὲν εἶ-

ναι ποτὲ σὲ καμιὰ πολιτισμένη πολιτεία οἱ ἴδιοι ἀπὸ τοὺς ὁποίους ζητᾷ κανένας ἀργότερα νὰ παίξουν σοβαρὰ, καλλιτεχνικὰ ἔργα. Ὁ κ. Συριοπούλος καὶ ὁ κ. Ροντήρης ἤσαν τὴν εὐκαιρία νὰ παρουσιάσουν σχεδὸν δικαιολογημένα ὅλη τὴν ἀφυσικότητα καὶ τὴν ὑπερβολὴ τους. Μὲ μιὰ τέτοια παράσταση στερεοποιούνται ἀκόμα τὰ ἐλαττώματά τους. Ὁ κ. Συριοπούλος παρουσίασε τὸν ἠθοπότη σὰν τέλειον νευρόσπαστο, καὶ ὁ Ροντήρης γελοιοποίησε ἀνυπόφορα, ἐντελῶς ἀπίθανα, τὸν καὶ ὅλας τόσο γελοῖο τύπο τοῦ νταντὴ πού ζεῖ στὴ ρύχη τῆς οἰκογενείας του, καὶ ὕστερα τῆς ἐρωμένης του. Ἐπειδὴ ὅμως λείπει καὶ ἀπὸ τὸν κ. Ροντήρη καὶ ἀπὸ τὸν κ. Συριοπούλο κάθε εὐλυγισία, ἀκόμα καὶ στὴ φάρσα τὸ αἶσθημα τοῦ θεάτρου, ἢ ὑπερβολὴ τους δὲν εἶταν παρὰ ἀνυπόφορα ἀφύσικη χωρὶς νὰ γίνεται καθόλου κωμικὴ.

Οἱ ἄλλοι ἠθοποιοὶ εὐτυχῶς δὲ μπόρεσαν νὰ κατεβοῦν στὸ ἐπίπεδο τῆς φάρσας. Οἱ «Ἀραβικὲς Νύχτες» εὐτυχῶς δὲν παίχθηκαν ὅπως θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχε ἀπαιτηθεῖ ἡ Διδασκαλεῖα, μιὰ πού διάλεξε ἕνα τέτοιο κομμάτι, ἂν ἠθέλε νὰ παρουσιάσει τουλάχιστον μιὰ ἐνότητα παίχθηκαν εὐγενικὰ. Εἶσαν θριβερεὲς οἱ προσπάθειες τῆς κ. Ζερβοῦ νὰ προστυχεῖται τὸν ἑαυτὸ της, νὰ καταστρέψει τὴ φυσικὴ της λεπτότητα μέσα στὸν τιποτένιο, γιατί εἶταν καὶ ἀνόητος, δῆθεν ἀστείος, ρόλο μιᾶς μεθυσμένης κακόττας. Εὐτυχῶς δὲν τὸ κατόρθωσε, διακρίνονταν ἢ προσπάθεια, καὶ παρουσίασε ἕνα σύνολο χωρὶς καμιὰ ἀρμονία. Ὁ κ. Παπαχρήστος ἔπαιξε πολὺ φυσικὰ, μὲ πολλὴ εὐγένεια τὸ ρόλο ἐνὸς φίλου τοῦ σπιτιοῦ, ἀλλ' ἐντελῶς ψυχρὰ, ἐντελῶς ἀδιύφορα. Θέλησε εὐτυχῶς ν' ἀγνοήσει ὅτι ἔπαιξε φάρσα. Τὸ ἴδιο καὶ ἡ δ. Κωνσταντίνου καὶ ἡ δ. Μπατιστάτου. Ἐχουν καὶ οἱ δυὸ πολὺ τάλαντο, ὄχι κωμικὸ, οὔτε τραγικὸ, δυνατὸ τάλαντο γιὰ τὸ σύγχρονο δράμα, ἡ δ. Κωνσταντίνου γιὰ τοὺς ἐλαφρότεροὺς καὶ ἡ δ. Μπατιστάτου γιὰ τοὺς σοβαρότεροὺς ρόλους. Πρέπει ὅμως ἀπαραίτητα ἡ δ. Κωνσταντίνου νὰ δώσει περισσότερὴν εὐλυγισία στὶς κινήσεις της καὶ ἰδιαίτερα στὸ βῆδισμά της, τὸ ἀληθινὰ ἀκομψὸ καὶ πού καταστρέφει τὸ χαριτωμένο της σύνολο, καὶ ἡ δ. Μπατιστάτου νὰ διορθώσει χωρὶς ἄλλο τὴν προφορά της. Εἶναι ἀνάγκη ὅσο καὶ ἂν εἶναι δύσκολο καὶ ἂν πρέπει νὰ κοπιᾷ νὰ ξεσυνηθίσει τὸ πολὺ δυσάρεστό της ψεύδιμα πού μπορεῖ νὰ τῆς ἐμποδίσει κάθε ἐπιτυχία. Καὶ θὰ εἶταν κρίμα γιατί ἔχει κινήσεις, στάσεις, μεγάλης καὶ ὅλας ἠθοποιοῦ.

Γιὰ τὴν Κα Νέλα Βέρα δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ γίνει κἂν λόγος. Πιὸ ψεύτικο, πιὸ κενὸ καὶ ἐπιτηδεμένο σύγχρονα, πιὸ ἐκνευριστικὸ παίξιμο εἶναι δύσκολο νὰ φαντασθεῖ κανένας. Κι οὔτε ἔπαρχει καμιὰ ἐλπίδα μετὰ τόσα χρόνια πού ἐμφανίζεται στὴ σκηνὴ νὰ ἀνακαλυφθεῖ ποτὲ μέσα της κάποιο ἀφανέρωτος θησαυρὸς. Εἶναι καιρὸς πού θὰ ἔπρεπε ἡ Διεύθυνση τοῦ Ὁδείου νὰ τῆς εἶχε ὑποδείξει ὅτι ἀνώφελα κοπιᾷ, ὅτι δὲν ἔχει ἀπόλυτα καμιὰ θεατρικὴ κλίση.

Εἶταν ἡ πρώτη φορὰ πού μὲ τις «Ἀραβικὲς Νύχτες» ἡ Διεύθυνση τοῦ Ὁδείου ἀποφάσισε πιά μιὰ φορὰ νὰ δώσει ἕνα κομμάτι ὄχι κατάλληλο γιὰ παραθναγωγεῖα. Κι ἔδωσε τις «Ἀραβικὲς Νύχτες».

ΑΛΚΗΣ ΘΥΛΟΣ

Τὸ διήγημά μου «Ἡ ἄλλη ὥρα», τυπωμένο στὸ τελευταῖο φύλλο τῶν «Νέων», δημοσιεύθηκε ἐντελῶς παραμορφωμένο. Ἡ γλώσσα, ὀλόκληρες λέξεις καὶ φράσεις ἀλλάχτηκαν, μέρη ἀφαιρέθηκαν καὶ παρουσιάζει ἕνα σύνολο χωρὶς συνέχεια, χωρὶς ἐπὶσημη, χωρὶς κανένα νόημα.